

beklenebilir. Sanatsal ve estetik bir hoşlanma duygusu oluşturmak, çocuğun beğeni ve güzellik duygusunun gelişmesine katkıda bulunmak, bu edebiyatın öncelikli amaçları arasındadır. Russell'ın dediği gibi, "Bir el kitabına yazılabilecek her şey değerlidir. Değerli olan şey güzel edebi eserlerle yakından temasa gelmektir. Öyle bir temas ki, yalnız yazı üslubuna değil, düşünme üslubuna da tesir etsin." Bu da ancak "iyi" ürünlerle sağlanabilir. Russell, bu "iyiliği" de şu şekilde tanımlar: "Nihayet iyi edebiyattan gaye haz ve zevk vermektir, eğer çocuklar onlardan zevk almıyorlarsa, bir faydasını göremezler."⁶ Doğrudan ahlaki, milli ve manevi değerlerin taşıyıcısı haline getirildiğinde ve bu taşıyıcılık öncelikli amaç olarak görüldüğünde, çocuk edebiyatının estetik ve sanatsal yönünü yitirerek ahlak bilgisine ve nasihate dönüştüğü görülecektir. Kuşkusuz bir çocuk edebiyatında bu değerler de yer alacaktır, ama bunlar doğrudan değil dolaylı yollarla verilmelidir. Burada hem yalınlığın basmakalıplık olmadığını, hem de düşünce ve ahlak arasındaki dengeyi kuracak bir alıntı yapılabilir ve Russell'ın şu sözünü konumuza uyarlayabiliriz: "Gayem onları herkesin düşündüğü gibi değil, herkesten ayrı düşünmeye sevk etmek olurdu. Ve hiçbir zaman zekayı ahlakın menfaatine feda etmezdim."⁷ Ahlaki, milli ve manevi değerler her zaman kendilerini koruyacak bir direnç taşırlar kendi içlerinde. Çocuk edebiyatı sanat, estetik, kalite ve eğitimsel özelliklerini muhafaza açısından kendini koruyacak böyle bir iç güce sahip değildir. Onu korumak ve geliştirmek, yalnız edebiyat ve sanat severlerin değil, eğitimcilerin ve çocukları sevenlerin de görevidir.

3.2. Tiplerde Yalınlık: Çocuk edebiyatında tipler bizzat yalınlaştırıcı bir çabadır. "Tip", bir bireydir, tek başına bir varlıktır, ama davranışları, tutumları, değerleri, fikirleri, dünya görüşü ve yaşam biçimi ile temsil edici bir kavramdır. Dilthey'a göre, önemli ölçüde yazarın kendi kişiliğinden beslenen tipler, yazarın sanatsal gücünü de gösterirler. "Sanatçının büyüklüğü, yaşamın saçıp savurduğu bu kişilerin önemli ilgi ve yönelimlerini, özelliklerini ön plana çıkarabilmesinde, tipleliği yakalayabilmesindedir."⁸

Edebiyatta, özellikle de hikaye ve roman gibi türlerde, tekil bir konu anlatılır. Olay sevginin, nefretin, kahramanlığın, cesaretin, fedakarlığın veya başka bir duygunun depreşmesiyle ortaya çıkar. Ama bu olay, bu tekil olgu, kendilerine belirli değer ve davranış biçimleri yüklenen tipler vasıtasıyla bir genelliğe kavuşur. Edebiyatın genelliğe kavuştuğu en önemli alanlardan biri, sunulan tipler konusunda ortaya çıkar. Ele aldığı iyi, kötü, soylu, cömert, yiğit, kahraman, cesur, sabırlı, akıllı, uyanık, çıkarıcı, fedakar, maceracı, vb. insan tipleriyle edebiyat, diğer insanların da kendilerine katılabileceği modeller ve değerler yaratır. Bu tipler olayın tekilliğine rağmen evrensel nitelikler gösterirler. Bu nedenle, dünya çocuk edebiyatı klasikleri, sahip oldukları iyi ve kötü tiplerle, her ülkede sevilerek okunurlar. Aynı durum, diğer edebi türler için de geçerlidir. Onlara bu evrensel niteliği kazandıran, anlattıkları olaylardan çok, ele aldıkları ve her biri belirli bir değeri temsil eden tiplerdir. Bu özelliğinden ötürü tiplerin belirgin olması, kişiliklerinin belirli değerlerle örtüşmesi gerekir. Verilmek istenen değerler, tipler iyi çizilmediği veya çocuğun zihinsel seviyesine uygun bir yalınlıkta olmadığı zaman, amacına ulaşmaz, hatta istenmeyen sonuçlar da